

**MINISTRY OF HIGHER EDUCATION,
SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

BUKHARA STATE UNIVERSITY

**“ISSUES AND CHALLENGES OF MODERN
LINGUISTICS IN NEW UZBEKISTAN:
LINGUOCULTUROLOGICAL,
PRAGMALINGUISTIC,
NEUROPSYCHOLINGUISTIC AND
LINGUOFOLKLORISTIC APPROACHES”**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC &
THEORETICAL CONFERENCE**

PKP|INDEX

BUKHARA -2024

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**“YANGI O‘ZBEKISTON TILSHUNOSLIGIDA
LINGVOKULTUROLOGIYA, PRAGMALINGVISTIKA,
NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA LINGVOFOLKLORISTIKA
SOHALARINING DOLZARB MUAMMOLARI”**

(Filologiya fanlari doktori, professor R.R. Boboqalonov tavalludining 65 yilligiga bag' ishlanadi)

**XALQARO ILMIIY-NAZARIY ANJUMAN
MATERIALLAR TO‘PLAMI**

©Buxoro davlat universiteti
©Fransuz filologiyasi kafedrası

Buxoro-2024

UO'K 81'373

81.1-3

G 13

Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari (Filologiya fanlari doktori, professor R.R.Bobokalonov tavalludining 65 yilligiga bag'ishlanadi): maqola va tezislar to'plami, to'plovchi hamda nashrga tayyorlovchilar: O.O.Bobokalonov, N.B.Kuldasheva, N.N.Abdullayeva; Buxoro; "Durdona" nashriyoti, 2024 yil, 856 bet.

KBK 81.1-3

❖ Filologiya fanlari doktori (DSc), professor **R.R. Bobokalonov** umumiy tahriri asosida

Bosh muharrir:

O.O. Bobokalonov, f.f.f.d. (PhD), dotsent

Mas'ul muharrirlar:

M.H.Xamidova, f.f.f.d. (PhD), dotsent

M.M.Jo'rayeva, f.f.f.d. (PhD), dotsent

D.B.Narzullayeva, Fransuz filologiyasi kafedrası tadqiqotchisi

Texnik muharrirlar:

B.Q.Akramov, Fransuz filologiyasi kafedrası tadqiqotchisi

R.O.Bobokalonov, Fakultetlararo chet tillar kafedrası tadqiqotchisi

S.T.Temirov, Fransuz filologiyasi kafedrası ilmiy-texnik assistenti

Tahririyat manzili:

Buxoro davlat universiteti, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

Tashkiliy qo'mita manzili:	Tashkiliy qo'mita mas'uli:
Buxoro davlat universiteti Buxoro shahar M.Iqbol ko'chasi 11-uy. Tel: (+998) 65 221-29-14 Fax: 8(365) 221-27-07 Elektron pochta manzili: buxdu_rektor@buxdu.uz	Fransuz filologiyasi kafedrası mudiri Bobokalonov Odilshoh Ostonovich Tel: (+998) 91 242-33-32 (+998) 97 304-33-32 Telegram ID: @OdilshohOstonovich Elektron pochta manzili: o.o.bobokalonov@buxdu.uz

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 20-martdagi 76-son farmoyishining 1-ilovasi "2024 yilda xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi"ga ko'ra anjuman o'tkazildi va chop etildi

ISBN 978-9943-6197-4-6

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Buxoro davlat universiteti tomonidan "Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmlingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-nazariy anjuman 2024-yil 16-17-aprel kunlari o'tkazildi. Mazkur Xalqaro anjumanimizda Oliy o'quv yurtlari hamda ilmiy-tekshirish instituti olimlari, yetuk mutaxassislar, stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchilar, talabalar, xorijiy mamlakat olimlari ishtirok etishdi.

Anjuman maqsadi tilshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, pragmlingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalaridagi taniqli tadqiqotchilar va mutaxassislarni birlashtirgan yuqori darajadagi akademik almashinuvlar ta'minlashdan iborat.

Anjumanda muhokama qilingan yo'nalishlar va sohalar:

❖ TILSHUNOSLIK

- ❖ Nazariy tilshunoslik
- ❖ Amaliy tilshunoslik
- ❖ Qiyosiy tilshunoslik
- ❖ Chog'ishtirma tilshunoslik
- ❖ Umumiy tilshunoslik
- ❖ Matn tilshunosligi
- ❖ Zamonaviy tilshunoslik
- ❖ Tarixiy tilshunoslik

❖ ADABIYOTSHUNOSLIK

- ❖ Lingvofolkloristika
- ❖ Lingvopoetika

❖ TIL VA PEDAGOGIK TA'LIM

- ❖ Pedagogika
- ❖ Didaktika

- ❖ Lingvomadaniyatshunoslik
- ❖ Psixolingvistika
- ❖ Neyrolingvistika
- ❖ Neyropsixolingvistika
- ❖ Pragmlingvistika
- ❖ Etnolingvistika
- ❖ Sotsiolingvistika
- ❖ Kognitiv lingvistika

- ❖ Lingvostilistika
- ❖ Narratologiya

- ❖ Metodologiya
- ❖ Metodika

Ilmiy-nazariy anjuman quyidagi sho'balarda ish olib bordi:

1-SHO'BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI:

O'zbek va xorijiy tillar muhitida vujudga kelgan zamonaviy til yo'nalishlari, sintaktik va semantik rivojlanishlarni chuqur tahlil qilish hamda til va madaniyatni o'zida mujassamlashtiruvchi ilg'or tilshunoslikning dolzarb muammolari tadqiqi yoritiladi.

2-SHO'BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR:

Tilshunoslikning turli ijtimoiy-madaniy sharoitlarida tilning pragmatik qo'llanilishiga oid tadqiqotlar hamda Yangi O'zbekistonga xos bo'lgan lingvistik jihatlar va neyropsixologik faoliyati o'rtasidagi aloqalarni o'rganishga urg'u beriladi.

3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI:

O'zbek xalq og'zaki ijodi va jahon folklorida ildiz otgan til an'alarini tekshirish, ayniqsa, og'zaki rivoyatlarga va lingvistik avloddan avlodga o'tishga jihatlariga e'tibor qaratiladi.

4-SHO'BA. TIL VA TA'LIM:

Tilshunoslik, filologiya va barcha ta'lim sohaları oldida turgan farqli va mushtarak ilmlarni tadqiq etishga asosiy urg'u beriladi.

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
BUKHARA STATE UNIVERSITY
FRENCH PHILOLOGY DEPARTMENT

“Issues and challenges of modern linguistics in new Uzbekistan:
Linguoculturological, pragmalinguistic, neuropsycholinguistic
and linguofolkloristic approaches”

INTERNATIONAL SCIENTIFIC & THEORETICAL
CONFERENCE

April 16-17, 2024
Bukhara

Participating Higher Education Institutions countries

Uzbekistan, France, Great Britain, Russia, China, Cameroon, Germany,
Italy, Spain, Belgium, South Korea, Kazakhstan, Tajikistan, Kyrgyzstan

BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI
2021

SUMMARY

MUNDARIJA

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Avant-propos Foreword Vorwort Пролог Prefazione</i>	12
<i>Khamidov Obidjon Khafizovich. Entre France et Ouzbékistan, perspective de la coopération dans l’enseignement supérieur</i>	17
<i>Rasulov T.H. La persévérance dans la connaissance et le dévouement à l’éducation ouvrent les portes de l’avenir avec sagesse et érudition</i>	21
<i>Ataboyev N.B. The pursuit of knowledge, dedication to teaching, and unwavering commitment to academic excellence define the legacy of Bobokalonov Ramazon Rajabovich</i>	22
1-SHO‘BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI	23
<i>Alex Cormanski. Fondements linguistiques et culturels des jeux didactiques modernes</i>	24
<i>Bobokalonov O.O. Modern scientific research directions and perspectives of linguoculturology</i>	30
<i>Bobokalonov P.R. O‘zbekcha-fransuzcha kanonik modeli so‘z-gaplarning differentsiyasi</i>	39
<i>Bobokalonov R.R. & Istamova G.I. Substansial tilshunoslikda sodda gap qurilishi talqini</i>	45
<i>Davletov K.K. Fransuz tilida “peur” konseptiga kiruvchi fe’llar</i>	51
<i>Egamberdiyev J.J. & Egamberdiyeva I.A. Metaphor is a mirror of language, culture and spirituality</i>	56
<i>Fayzulloyev M.B. & Raximov M.M. “Yo‘l” konseptosferasining genezisi va rivoji</i>	64
<i>Khamidova M.H. Expression de métonymes dans des formes et des styles traditionnels</i>	68
<i>Hojiyeva G.S. & Abduraximova M.D. The role of art terminology in Linguistics</i>	74
<i>Hojiyeva G.S. & Shirinova G.L. Fransuz tilidagi iboralarning leksik-semantik xususiyatlari</i>	79
<i>Jo‘rayeva M.M. & Sodiqov M.S. Fransuz va o‘zbek tillari leksik tejankorlik hamda ortiqchalik xususiyatlari</i>	83
<i>Jo‘rayeva M.M. Fransuz gazeta sarlavhalarida intertekstuallik</i>	87
<i>Jo‘rayeva M.M. & Islomova S.Z. Fransuz gazeta sarlavhalarining asosiy turlari</i>	92
<i>Juraeva N.Sh. & Akhmadova Sh.O. The phenomenon of taboo in French linguistics</i>	97
<i>Juraeva N.Sh. & Khamidova O.H. The phenomenon of dysphemism in French linguistics</i>	102
<i>Juraeva N.Sh. & Rakhmatova F.A. Semantic features of euphemisms in French</i>	108
<i>Kamolova S.J. Le caractère lexicque et sémantique des noms propres français</i>	112
<i>Koci B. & Bobokalonov O.O. Les fondements et les évolutions de la linguistique française: perspectives historiques, géographiques et contemporaines</i>	118
<i>Ламуфова К. Трактовка категории побудительной модальности в разно-системных языках</i>	125
<i>Mamadaliyev A. Exploring the role of language in shaping cultural identity: a linguoculturological perspective</i>	129
<i>Nakhracheva G.L. Verbal metaphors of pain in the Ob-Ugric languages</i>	137
<i>Narzoullaeva D.B. & Fayzoullaeva M.I. Histoire de la recherche théolinguistique</i>	146
<i>Narzoullaeva D.B. & Narzoullueva N.N. Développement de la théolinguistique en Occident</i>	150
<i>Nasimova F.S. Lexical-semantic characteristics of French culinary terms</i>	155
<i>Nasimova F. & Ahmadov Q. Tilshunoslik yangi sohalariga oid dolzarb muammolar tahlili</i>	160
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J. Fransuz va o‘zbek tillarida pazandachilik terminlari ishlatilishining leksik-semantik usullari</i>	164

<i>Nishonov P.P.</i> Rus va slavyan antroponimlarining milliy – madaniy qirralari.....	169
<i>Sanoqulov J.X.</i> Zamonaviy tilshunoslik multimadaniy muhitining fransuz nutqidagi ta’sir ko’lami.....	173
<i>Sanakulov H.Kh.</i> Évolution sémantique des termes psychologiques en français au cours des dernières décennies.....	181
<i>Sayfullayev B.N. & Abdusalomova M.A.</i> O‘zbek va fransuz tillarida so‘roq gaplarning yasalishi va o‘zlashtirmalik xossalari.....	190
<i>Sayfullayev B.N. & Isroilova X.N.</i> O‘zbek va fransuz tillari ot so‘z birikmali gap va o‘zlashtirmalik xossalari....	194
<i>Sayfullayeva R.R.</i> Milliy tilimizni yuksaltirish davri	199
<i>Sodiqov M.S.</i> Fransuz va o‘zbek tillarida tejamkorlik va ortiqchalikning ifodalanishi.....	204
<i>Tairova M.Kh. & Hakimov B.S.</i> Caractéristiques sémantiques des termes pharmaceutiques en langues russe et français.....	208
<i>Teshaeva D.</i> Linguistic and cultural challenges in the field of linguoculturology in contemporary Uzbekistan.....	213
<i>To‘yboeva Sh. R. & Normurotova F.O’.</i> Qiyosiy tillar kesimida ko‘plik kategoriyasining badiiy kontekstda namoyon bo‘lishi.....	216
<i>Turgunbaeva G.T.</i> Analyzing gastronomic tourism terms and conditions.....	222
<i>Умурзакова Ш.Г.</i> Направления современной лингвистики: язык и культура.....	228
<i>Usmonova N.S.</i> Fransuz an’alarida “Vodiy nilufari - le muguet de mai”ning madaniy-tarixiy timsoli.....	232
<i>Valieva N.Z</i> Linguocultureme as a fundamental concept in Linguoculturology (on the material of English, Russian and Uzbek languages).....	237
<i>Xolova Sh.D. & Rahmatova M.H.</i> Salbiy emotiv frazemalar tarjimasida lingvomadaniy xususiyatlar.....	241
<i>Xusinova Sh.X.</i> Sociocultural significance and communicative function of nicknames in the English language...245	
<i>Yakubov J.A.</i> Ayollar nutqidagi “va’da berish” leksemasi tarjimada ifodalanishining funksional semantik xususiyatlari	250
<i>Yang Bai (Ян Бай)</i> Анализ национально-культурных особенностей фразеологизмов с компонентом-лошадью в китайском языке.....	255
<i>Yaxshiboev M.D.</i> Siyosiy lingvistikaning rivojlanish bosqichlari.....	261
<i>Zokirova D.M., Djumabaeva M.A. & Salimova M.S.</i> Cognitive linguistics and Concept.....	266
<i>O‘rinboeva G.D.</i> Turli tizimli tillarda so‘z fonologik strukturasi xususiyatlari qiyosiy tadqiqi (ingliz va o‘zbek tillari misolida).....	273
2-SHO‘BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR.....	279
<i>Akramov B.Q. & Abdullayeva A.U.</i> Interprétation sociale du lexique français des marchés et des processus commerciaux.....	280
<i>Akramov B.Q. & Muhidov A.Sh.</i> Caractéristiques étymologiques de la terminologie commerciale en français.....	287
<i>Adizova O.I. & Gulyamova R.K.</i> Fransuz tilida “fidélité” (sadoqat) termini ishtirokidagi iboralarning leksik-semantik tahlili.....	294
<i>Adizova O.I. & Rahmatova Z.M.</i> Fransuz tilida sifatlarning grammatik kategoriyalari.....	300
<i>Alimova S.S.</i> Murojaat shakli sifatida qo‘llaniluvchi turdosh otlarning pragmatik aspekti.....	305

<i>Asadov T.H.</i> Etnofrazemalar lingvokulturologiyaning obyektii sifatida.....	309
<i>Asronova M.M.</i> The importance of determining the individuality of discourse or the topic area of discourse.....	316
<i>Axmedov Sh.I.</i> The emergence of the term neologism and its various forms.....	322
<i>Ахунжоновна Х.А. & Бурхонова Г.Г.</i> Особенности способов образования медицинских терминов на основе латинского языка.....	326
<i>Bobokalonov O.O., Suvonova M.G' & Madiyorova Ch.Z.</i> Approche cognitive de la sémantique des termes psychologiques en français.....	334
<i>Bobokalonov R.O.</i> Pragmatic analysis of medical terminology in French and Uzbek languages.....	343
<i>Bobokalonov R.R.</i> Imo-ishora tizimi va tana tili modeli.....	352
<i>Bobokalonov R.R. & Bobokalonov P.R.</i> Role of smiling in interpersonal relationships, smiling and laughter symptoms.....	360
<i>Bobokalonov R. & Klimentova Z.</i> Neuropsycholinguistic problems of semantic-functionally formed speeches.....	368
<i>Bobokalonov R.R. & Saidova O.S.</i> Neuropsycholinguistics: motivational competence in the prevention of stroke in charismatic individuals.....	375
<i>Ergasheva G.I. & Mahmudova R.Z.</i> Neyrolingvistikaning jamiyatimiz taraqqiyotidagi tutgan o'rni.....	380
<i>Фарходова М.</i> Психолингвистическая характеристика основных особенностей французского дискурса моды.....	385
<i>Jabbarova M.X. & Rahimova M.F.</i> Ayol obrazidagi paradigmatic munosabatlar.....	390
<i>Жунусова Ж.Н.</i> Современные двуязычные словари коммуникативной направленности в аспекте прагмалингвистики.....	396
<i>Jo'rayeva M. & Baxtibayeva A.</i> Reklama matnlarining fransuz tilidan o'zbek tiliga tarjimasidagi jozibadorlik.....	401
<i>Kamolova S.J.</i> Utilisation des noms personnels et recherché intentionale du sens éponymique.....	405
<i>Narzoullaeva D.B. & Sharipboyeva D.B.</i> Exploration des traductions du Coran: Étude scientifique, impact culturel et historique.....	410
<i>Nasimova F.S. & G'aipova G.X.</i> Fransuz gastronomik terminosferasining o'ziga xos xususiyatlari.....	415
<i>Nasibboyeva M.</i> Extralinguistic factors of economic vocabulary development: linguistic and cultural aspect.....	420
<i>Rustamova F.I. & Kuchimova K.Y.</i> Diskurs, nutq va astronomik terminlar talqini.....	426
<i>Ro'ziyev Y.B.</i> Nemis adabiy tilida o'zlashtirma nutq.....	431
<i>Sobirova D.R.</i> Functional-pragmatic characteristics and classification of advertising.....	435
<i>Xamidova M.H. & O'ktamova G.X.</i> Fransuz tilida vaqt tushunchasining leksik ifodalanishi.....	441
<i>Хаятова Н.И. & Бекмуродова С.Ш.</i> Характерные черты сленга: сленг в смс и грамматические средства выражения.....	445
<i>Xolova Sh.D. & Mahmudova D.O.</i> Ijobiy emotiv frazemalar: komponentlar tarkibi va tahlili.....	456
<i>Shahabitdinova Sh.H. & Davlatova H.U.</i> Muloqotda gender xususiyatlarining aks etishi.....	460
3-SHO'BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI	465
<i>Abdullayeva N.N & Yakubova A.O.</i> Caractéristiques nationales des proverbes français.....	466
<i>Абдуллаева Н. & Мухамадова Г.</i> Французская культура: пословицы, с благополучия к искусству жизни.....	471
<i>Абдуллаева Н. & Тешаева М.</i> Тематические сходства узбекских и французских пословиц.....	476

<i>Adizova O.I.</i> Fransuz folklorshunosligida bolalar o‘yinlarining o‘ziga xos xususiyati.....	481
<i>Adizova O.I. & Jumaboyev Z.R.</i> Maqollar va ularning kelib chiqish tarixi.....	485
<i>Adizova O.I. & Qodirova G.S.</i> Xalq epik janrida afsonalarning o‘rni.....	490
<i>Adizova O.I. & Sharipova M.V.</i> Tarixiy va zamonaviy asarlarning yaratilish tarixi va til xususiyatlari.....	494
<i>Akramov B.Q. & Zaripov J.A.</i> Caractéristiques linguistiques des terminologiques commerciaux français	499
<i>Arziqulova X.A. & Kodirova D.M.</i> Muhabbati rad etilgan Fedra.....	505
<i>Bakaeva M.K. & Salimova H.</i> Teodor Drayzerning “Amerika fojiasi” romanida ona obrazini yaratishda qo‘llangan uslubiy vositalar	510
<i>Bobokalonov O.O., Akhmatova N.A. & Khayrullayeva S.A.</i> Représentation symbolique des phytonymes dans les titres des œuvres françaises en prose.....	514
<i>Haydarova N.</i> Baxtin qarashlarida interdiskursivlik kategoriyasining o‘ziga xos xususiyatlari.....	523
<i>Инамова М.Т.</i> Способы презентации фразеологического материала в процессе изучения английского языка студентами первого курса филологических факультетов.....	526
<i>Ikromova L. & Rajabova Z.</i> Fransuz tilida maqol va matallarning asl hamda ko‘chma ma’nolarda ifodalanishi.....	534
<i>Jo‘rayeva M.M. & Matyakubov O.Q.</i> Fransuz va o‘zbek ertaklarida naqlarning strukturasi «mumkinlik-shart» modallik kategoriyasining xususiyati.....	539
<i>Jo‘rayeva M.M. & Zokirova M.B.</i> Yozma matbuotda sarlavhalarning roli va ahamiyati.....	547
<i>Juraeva M.M.</i> Représentations culturelles et symboliques des modalités dans les contes de fées français.....	553
<i>Karimova Z.U.</i> Do‘stlik konsepti bilan ifodalangan maqollarda moddiy talqini	562
<i>Latifova M.Y.</i> O‘zbek tilida erkin o‘xshatishlarning ayrim xususiyatlari	566
<i>Majidova L.B.</i> Phytonymes ensorcelés, plantes comme silhouettes littéraires dans les contes magiques.....	571
<i>Matyakubov O.Q.</i> Rôle des contes de fées sur différents sujets dans le développement spirituel des enfants.....	578
<i>Mirzoyeva Y.</i> “Haqiqatmi yoki badiiy to‘qima” yoxud qadim xalqlar yuksak madaniyati yo‘g‘rilgan asar.....	586
<i>Nuritdinova N.N. & Sayfullayeva N.N.</i> O‘zbek xalqining chin do‘sti, tarjimon va shoir A. Faynbergning nazariy qarashlari	591
<i>Otajanova L.O.</i> Tarixiy koloritni ifodalashda allyuziyaning uslubiy figura sifatida tarjimada saqlanishi.....	596
<i>Ochilov N.S.</i> Oskar Uayld “Dorian Grey surati” asarining o‘zbek tarjimoni mahorati.....	600
<i>Ochilov U.S.</i> Exploring the magical elements in “Doctor Sleep” and “The Shining” by S.King.....	605
<i>Панченко Л.Н.</i> Лесная женщина Тянварпэква – персонаж мансийского фольклора.....	610
<i>Rasulova M.M.</i> Narrativa di “Oceano-mare” di Alessandro Baricco	619
<i>Rustamova F. & Najmiddinova N.</i> Ertak xalq og‘zaki badiiy ijodining eng qadimiy namunasi.....	624
<i>Рузметова Г.</i> Порядок слов в предложении французской литературной сказки.....	628
<i>To‘yboeva Sh.R. & Jo‘raqulova N.X.</i> Badiiy asarlar tarjimasida inversiyaning ifodalanishi	632
<i>Ульрих Т.М.</i> Этнографизм романа Ю.Н. Шестилова «откровения кралатого пастора».....	637
<i>Xayriddinova M.F.</i> Onore de Balzakning “Gorio ota” asarida “ota” obrazining berilishi	644
<i>Шаронов А. & Шаронова Е.</i> Космология и философия эрзянского мифа о сотворении мира.....	650
<i>Шаронова Е., Савонина Н.</i> Эпико-героический образ в эрзянском эпосе «Масторава».....	663
4-SHO‘BA. TIL VA TA’LIM	672
<i>Abdirakhimova M.N.</i> Problems of speaking skills among students in English teaching and their solutions.....	673

<i>Akramov B. & Abdurahimova M.</i> Fransuz tilshunosli tijorat terminoleksiyasi strukturaviy-semantik mohiyati.....	679
<i>Akramov B.Q. & Raxmatov M.F.</i> Fransuz tilidagi tijorat terminologiyasining etimologik xususiyatlari.....	682
<i>Alimova M.</i> Contrastive analysis as the systematic study of non-related languages.....	686
<i>Bobokalonov O.O., Tilavov D.Y. & Temirov S.T.</i> Défis et stratégies des locutions françaises et leur traduction d'après l'ouvrage de Pierre Guiraud.....	691
<i>Bobokalonov O.O., Bozorova D.Sh. & Jumayeva Sh.S.</i> Didactique de l'enseignement des phytonymes dans différentes cultures.....	699
<i>Bobokalonov R.O.</i> Analyse lexico-sémantique des termes médicaux en français	712
<i>Farkhodova M.Y.</i> Cognitive analysis of the concept indefiniteness in the English and Uzbek languages.....	717
<i>Gofurova S. & Mambetagiya A.</i> Increasing students' intercultural communication competence through English..	722
<i>Hojiyeva G.S. & Izzatulloeva Z.K.</i> Xorijiy tillarni o'rganishda zamonaviy metodlar va interfaol o'yinlar roli....	727
<i>Hojiyeva G.S. & Xamdamov T.D.</i> Frazeologik birliklar Gi de Mopassan asarlari tarjimasida tadqiqi misolida.....	732
<i>Joo Deok & Bobokalonov O.O.</i> Rôle des langues étrangères en Ouzbékistan, notamment pour le développement du tourisme à Boukhara.....	737
<i>Jo'rayeva M.M. & Karimova S.B.</i> Xorijiy tillarni o'rgatishda og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari.....	745
<i>Jo'rayeva M.M. & Abdullayeva S.I.</i> Fransuz gazeta sarlavhalarida leksik birliklar tarkibi va xususiyatlari.....	751
<i>Jumadullayeva G.F.</i> The role of educational cluster in teaching English.....	756
<i>Khabiroya Z.A.</i> Conducting ESP course through gamification.....	763
<i>Mamadjonov V.A.</i> La prise en compte des exigences de compétence européennes générales dans l'enseignement des langues étrangères.....	770
<i>Mbede Ambassa L.B.</i> Les nouvelles tendances méthodologiques dans l'enseignement des langues étrangères.....	774
<i>Messi T.J.</i> Développement des compétences langagières orales des apprenants ouzbeks: entre la compréhension et l'expression orales, cas spécifique de l'AFT.....	792
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J.</i> Milliy oshxona tushunchasi nazariy jihatdan.....	792
<i>Nematullaeva M.R.</i> Importance of Virtual Reality in English language teaching.....	806
<i>Nuritdinova N. & Qalandarova R.</i> Chet tillarni o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish....	810
<i>Radjabov R.R.</i> Simplification de l'orthographe française.....	814
<i>Radjabov R. & Ismatova G.</i> Fransuz badiiy asarlari o'zbek tili tarjimalarida evfemizmlar ifodalanishi.....	819
<i>Quziyev S.I.</i> Turizm talabalari uchun xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy shakllari.....	824
<i>Tairova M. & Toshtonboeva M.</i> «Portfolio de langues» lors de l'enseignement d'une langue étrangère.....	827
<i>Teshaeva D.</i> Enhancing CALL for EAP (English for Academic Purposes) and ESP Students.....	832
<i>To'yboeva Sh.R.</i> Tarjima strategiyalarini o'rganish muammolari.....	835
<i>Xayatova N.I.</i> Fransuz tilini o'qitishda disleksiya va disgrafyaning o'rni.....	840
<i>Shokirova M.N.</i> Dynamique des habitudes linguistiques: comprendre la langue et l'écriture comme un art.....	844

XORIJIY TILLARNI O‘RGATISHDA OG‘ZAKI NUTQ KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI

 Bukhara, Uzbekistan

Jo‘rayeva Maqsuda Muhammadovna

*f.f.f.d. (PhD), katta o‘qituvchi
Fransuz filologiyasi kafedrası*

Buxoro davlat universiteti

✉ m.m.jurayeva@buxdu.uz

 <https://orcid.org/0000-0002-2464-237X>

 <https://scholar.google.com/citations?hl=fr&user=Y2dYUYQAAAAJ>

Karimova Saodat Isroiljonovna

Lingvistika (fransuz yo‘nalishi magistranti)

Fransuz filologiyasi kafedrası

Xorijiy tillar fakulteti

Buxoro davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada xorijiy tillarni o‘rganuvchilarda og‘zaki nutqni rivojlantirish usullari, chet tilini o‘qitishda yo‘l qo‘yilayotgan ayrim kamchiliklar, innovatsion metodlardan foydalanish orqali ta‘lim sifatini oshirish yo‘llari to‘g‘risida hamda, muloqot vositasi bo‘lmish tilni tabiiy muhitda, ya‘ni, oilada va jamoatchilik orasida amaliy egallash haqida fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: nutq faoliyati, kompetensiya, muloqot, globallashuv, multimedia vositalari, innovatsion texnologiya.

Аннотация: В данной статье рассмотрены методы развития устной речи у изучающих иностранный язык, некоторые недостатки в обучении иностранному языку, пути повышения качества образования за счет использования инновационных методов и средств коммуникации, практического овладения языком в естественной среде. учитывается окружающая среда, то есть в семье и обществе.

Ключевые слова: речевая деятельность, компетентность, общение, глобализация, средства мультимедиа, инновационные технологии.

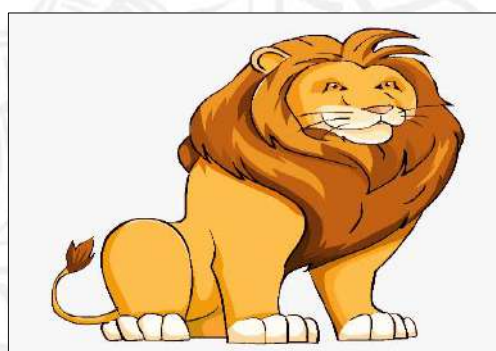
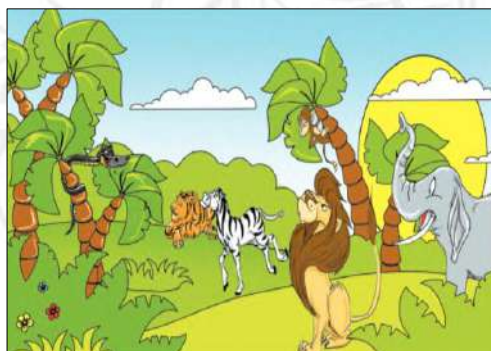
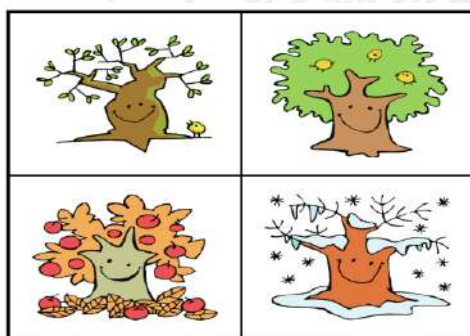
Abstract: In this article, the methods of developing oral speech in foreign language learners, some shortcomings in foreign language teaching, ways to improve the quality of education through the use of innovative methods, and communication tools the practical acquisition of the language in the natural environment, that is, in the family and in the community, is considered.

Key words: speech activity, competence, communication, globalization, multimedia tools, innovative technology.

Yaxshi rivojlangan nutq jamiyatda kishining aktiv faoliyatining asosiy vositalaridan biri bo‘lib xizmat qiladi. Albatta, o‘quvchi uchun esa nutq ta‘lim olish jarayonida muvaffaqiyatli qurol hisoblanadi. Psixologlarning fikricha, bolalar kattalarga qaraganda tilni tez va oson o‘zlashtiradilar. Buning asosiy sababi bolalarda til o‘rganishga bo‘lgan tabiiy moyillik, ularda taqlid qilish xususiyati kuchli ekanligi, kattalarga qaraganda bolalar vaqtining ko‘pligidir. Kichik yoshli o‘rganuvchilar ma‘lumotlar ma‘nosini tushunmasdan, uni mexanik tarzda yod oladi. Shu sababli boshlang‘ich sinf o‘quvchilariga chet tilini o‘rgatishni grammatika qoidalarini o‘rgatishdandan boshlamaslik zarur. Aks holda o‘sha o‘quvchi dastlabki bosqichdanoq bolani zo‘riqtirib qo‘yish va qiziqishini so‘ndirib zeriktirib qo‘yishi mumkin. Shuning uchun kichik yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o‘rgatish ancha mushkul va mas‘uliyatli vazifadir.

Bolalarga o‘zga tilni samarali va qiziqarli o‘rgatish uchun quyidagi usullarni tavsiya qilamiz:

1. Rasmi lug‘atlardan foydalanib qisqa gaplar tuzish: Bunda lug‘atlar rasm shaklida beriladi va bir mavzu asosida gaplar tuzish tavsiya etiladi. Bu usul o‘quvchilarda nutqi va voqealarni bir biriga izchillashtirish ko‘nikmasini paydo qiladi. Masalan:

O‘quvchi: Il y avait un lion dans la foret. (O‘rmonda bir sher bor edi)

Il aime l’hiver. (U qish faslini yaxshi ko‘rardi).

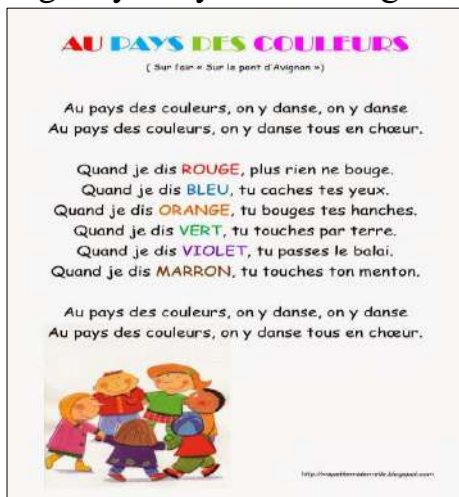
Il prefere regarder la neige. (U qorni tomosha qilishni yoqtiradi).

Surtout il aime les enfants. (Ayniqsa bolalarni yaxshi ko‘radi).

Shu tartibda bolalar rasmlar asosida qisqa hikoya tuzadilar. Bu ularning fikrlash qobiliyatini yanada o‘stiradi.

2. Qo‘shiq va she‘rlar orqali tushuntirish: Ya‘ni esda qolishi qiyin bo‘lgan, ma‘noga ega bo‘lmagan harf yoki birikmalarni kuyga solib o‘rgatish.

Masalan: ranglar mavzusida lug‘atni so‘zma -so‘z yodlatgandan ko‘ra “Les couleurs” qo‘shig‘ini yodlatish juda samarali bo‘ladi. Bunda o‘quvchi so‘zlarni osongina yodlay oladi va lug‘at boyligi yanada oshadi.

3. Aqliy va jismoniy harakatlar bilan bog‘liq bo‘lgan o‘yinlar: Bunga misol qilib “Ko‘rsatib ber” didaktik o‘yinini keltirishimiz mumkin. Asosan, uyga vazifa sifatida yodlash uchun berilgan lug‘atlarni (masalan- fe‘llar)so‘rab olish uchun qo‘llansa ham vaqtdan tejash mumkin bo‘ladi, ham qiziqarli bo‘ladi. Bunda o‘quvchilar doska yoniga aylana shaklda bir-birlariga orqa qilgan holda, qator qilib joylashtiriladi hamda, xorijiy tilda fe‘l so‘z turkumiga oid bo‘lgan so‘z aytiladi va harakatlar orqali o‘sha o‘quvchi aytilgan so‘zni ko‘rsatib berishi kerak. Masalan: DANSER (rasga tushmoq) – o‘quvchilar raqs harakatini ko‘rsatishlari kerak; DORMIR yoki SLEEP (uxlamoq) – bolalar uxlashni tushuntiradilar. SAUTER yoki JUMP (sakramoq) – sakrab ifodalashlari lozim. Qaysi o‘quvchi harakatni oxirida ko‘rsatsa , u o‘quvchi guruhdan chiqariladi. Guruh 15 ta o‘quvchidan iborat bo‘lsa o‘yin davom etgan sari ular kamaya boshlaydi.

4. Multfilmlar va qisqa videolar orqali o‘rgatish: Bolalar til o‘rganish jarayonida multfilmdagi so‘zlarni tushunmasada, multfilm qahramonlarining harakatlari orqali ular ishlatayotgan so‘zlarni tushunishga intiladi. Bu usulda til o‘rgatish kichkintoylarimiz uchun qiziq va natijali hisoblanadi. Shuni yodda saqlash lozimki, multfilm yoki video tanlaganimizda uning yoshi, qiziqishi va avval ona tilida ko‘rilgan bo‘lishiga e‘tibor qilishimiz zarur. Misol sifatida “Bembi” multfilmi

ko‘pchilik uchun manzur keladi:

5. Rol ijro etish (role play) metodi orqali: ushbu metod orqali o‘qituvchi biror ma’lumotni, masalan, kasb nomlarini o‘rganayotgan paytda rol orqali ijro etishi yoki bolalarga ijro ettirishi lozim. Masalan: bir o‘quvchi ukol qilish jarayonini ko‘rsatsa yoki doskaga yozayotgan holatni tasvirlasa, boshqa bir o‘quvchi bu qaysi kasb va uning vazifasi nima ekanligini og‘zaki aytib berishi mumkin. Bu metod bolaning xorijiy tilda og‘zaki nutqi yaxshi rivojlanishiga katta yordam beradi.

6. Mavzuga oid muhit yaratish: O‘qituvchi mavzuga asoslanib o‘sha muhitni yaratib bera olsa, bolalar tilni yaxshi o‘rganishadi. Masalan: sayohat, tarixiy

obodalar, mehmonxonada va boshqalar. Sayohat mavzusida o‘qituvchi sayohat uyushtirishi, sayohatga qanday vositalar orqali (piyoda, velosipedda, avtomobil, poyezd, kema, samalyotda) borish mumkinligi, qayerlarga sayohat qilish (Tashkent, Samarqand, Buxoro, Fransiya) mumkinligi haqida ma’lumot beradi. Bu hol o‘quvchilarning so‘z boyligini, til imkoniyatlarini kuchaytiradi, dunyoqarashini kengaytiradi.

Natijalarga kelsak, bolalarda topishmoqlarning javobini topishga qiziqish kuchli. Shuning uchun o‘qituvchi topishmoqni chet yoki o‘zbek tilida aytishga harakat qilsa, uning javobini bolalardan chet tilida aytishini talab qilish lozim. Shundagina bolalar so‘zlarni tez o‘rganishi mumkin. Bu jumlaning amaliyotchi psixologlarning fikri bilan izohlash mumkin: “ Bolalarning esida biror narsaning mahkam o‘rnashib qolishini xohlovchi pedagog bola sezgi organlarining mumkin qadar ko‘prog‘ini ko‘zi, qulog‘i, tovush organi, muskul sezgisi va hatto hidlash va ta‘m bilish organlarining esda tutib qolish jarayonida qatnashtirishga harakat qilishi kerak” [1]. Masalan: o‘qituvchi bir o‘quvchining anor mevasini ta‘tib ko‘rishi paytida uning rangi qizil (rouge) yoki yashil (vert), ta‘mi shirin (sucre) yoki katta (grand), kichik (petit) shakli haqida ma’lumot berishi va boshqa o‘quvchilarga ham mevalarni yedirib, u bolalardan o‘sha meva haqida chet tilida ma’lumotlar berishini talab qilishi lozim. Bunday metoddan albatta o‘quvchining ma’lumotni uzoq muddatga xotirasida saqlab qolishini ta‘minlaydi.

Og‘zaki nutqni samarali rivojlantirishga to‘sqinlik qiladigan vositalar:

1. Yozma nutqqa asoslangan til o‘rganish uslubi;
2. O‘rganish predmeti qilib grammatika va unga tobe qilib leksika tanlash, hamda, grammatik mashqlar bajarishni asosiy ish usuli sifatida tanlash;
3. Avval grammatik qoidani yodlatish, so‘ngra qoidalar asosida gaplar tuzish uslubi;
4. Matnning grammatik shaklini va so‘zlarning ma‘nosini so‘zma-so‘z tarjima orqali ochib berish;
5. So‘zma-so‘z tarjima qilish va shunchaki yodlash yo‘li bilan til materialini o‘zlashtirish;
6. So‘zlarni kontekstdan tashqarida, yakka yodlash bilan chegaralanish;

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, chet tilini o‘rgatishda o‘rganuvchining salohiyat va darajasi yoshidan kelib chiqqan holda bosqichma - bosqich o‘rgatish yaxshi natija beradi. Bunda o‘quvchilar birinchi boshlang‘ich bosqichda o‘qitish, ikkinchi o‘rta bosqichda o‘qitish, uchinchi yuqori bosqichda o‘qitish asosida guruhlarga bo‘linadi. Har bir bosqich uchun o‘qituvchi tomondan maxsus faol dastur ishlab chiqiladi. Ta‘limning faol usullari nafaqat o‘quv jarayonida o‘quvchilarni faol fikrlashga va amaliy faoliyatga undashga yordam beradi, balki ijobiy o‘qitish motivatsiyasini shakllantirishga, ijodiy qobiliyatlarni ochib berish va rivojlantirishga yordam beradi, o‘quv materialini yuqori samaradorlik bilan o‘zlashtirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Negmatova Sanoat Ergashbayevna O‘quvchilarni yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda chet tilini o‘rgatish/2022
2. Quvvatov R.X. Ta’lim metodlari va vositalari Yangi O‘zbekiston pedagoglari axborotnomasi 1-jild, 10-son (YO‘PA)
3. Мухаммадовна Ж.М. Для функционального и дискурсивного анализа заголовков французской прессы Вестник НУУЗ 1 (1), 232-233.
4. Muhammadovna J.M. Matbuot va jurnalistika Fan va технологиялар таракқиёти илмий - техникавий журнал 4 (7), 235-238.
5. Jo‘rayeva M. Fransuz gazeta sarlavhalarining sintaktik xususiyatlari Вестник НУУЗ 1 (1), 211-214
6. Jurayeva M. Le role du titre dans un article de journal International Scientific and Practical Conference "Modern philological
7. Mukhammadovna JM, Khamidovna BA Newspaper discourse and its characteristics.
8. M Жўраева Француз газетаси сарлавҳаларининг лексик таркиби Innovative Development in Educational Activities 2 (6), 324-329
9. Туйбоева, Шахноза. "Translation issues and strategies to ensure native functionality." Центр научных публикаций (buxdu.uz) 45.45 (2024).
10. Исломов Д.Ш. Поэтические формы как культуроведческий компонент при обучении иностранному языку // Наука. Мысль: электронный периодический журнал. 2015. №1.
11. Radjabov, R. (2023). ACCENTS ET MARQUES ORTHOGRAPHIQUES EN FRANÇAIS. Центр научных публикаций (buxdu.Uz), 28(28).
12. Juraeva M. Cognitive Peculiarities of Folk-Tales Structure in French and Uzbek Languages. Young Scientist USA. Humanities. Lulu, 2014. – P. 68–70.